

Je bent zo
mooi
anders
dan ik,

natuurlijk
niet meer of
minder
maar

zo mooi
anders,

ik zou je
nooit

anders dan
anders willen.

(Hans Andreus)

De handpalm is geopend naar het licht. Zo sloten we vorige week de dienst, de overdenking af.

Een prachtige zin uit het gedicht van Ida Gerhardt. Die ik nog speciaal onder de aandacht bracht, omdat zij daar constateert dat de handpalm geopend is naar het licht. En voor sommigen was dat een uitnodiging om te openen naar het licht, maar het klinkt als een constatering.

Leven met de hemel was het thema. Open naar het licht. En in feite vloeit de opening die we vandaag bespreken –leven met de ander– als vanzelf daaruit voort. Open in het licht is open naar de ander.

Ik vraag u wel eens u voor te stellen dat Jezus u ziet. Dat Jezus u ziet en dat u zich voorstelt hoe Hij u ziet. En ik denk dat als we ons dat hélemaal voor konden stellen, honderd procent, dat we dan als vanzelf opengingen. Jezus ontdooit mensen, Jezus ontkrampst mensen. Dan worden de vuisten en de gespannen spieren als vanzelf open, los, vrij. Ik ben ervan overtuigd dat als we ons helemaal, honderd procent, voor konden stellen dat we door Jezus gezien werden, dat we bestonden in het licht van Jezus, in het licht van God en in het licht van het evangelie, als we dat ons voor honderd procent voor konden stellen, al onze woorden, te beginnen met de mijne, dan overbodig waren. Hoeven we elkaar niks meer te zeggen hier in de kerk. Dan waren we vrij, dan waren we open en dan waren we los. Dan waren we als de kinderen van God die we genoemd worden. Dan waren al onze woorden, te beginnen met de mijne, overbodig. Ik kan het ook andersom zeggen: al mijn woorden zijn er door en op gericht, cirkelen om dat geheim. Ons bestaan in het licht van het evangelie. Ons bestaan in de ogen van Jezus.

Nou, dan doe je dat toch, je voorstellen dat Jezus... Dat lukt dus niet, er zit altijd iets tussen. Ja misschien soms heel even, heel soms, heel vluchtig. Een moment. Bij een woord, een gebaar, een zonnestraal, een glimlach. Dat je even vrij bent en los. En dat gebaar en die zonnestraal, die glimlach, dat kaarslicht, die verwijzen in mijn visie, naar het zicht van Jezus op ons. En mijn woorden kunnen dat niet maken voor u. En toch spreken we die woorden, en toch komen we hier samen en lezen het verhaal. Wat dan wel, als het afhangt van die ene blik van Jezus.

Wat dan wel... In de eerste plaats kun je oefenen. Samenkomsten als deze werden vroeger ook wel godsdienstoefening genoemd. Oefenen. En oefenen is eigenlijk doen alsof. Dat werkt altijd, werkt altijd nou dat weet ik niet, maar het werkt. Dat voel

je al, als je helemaal in de kramp staat en dan zegt, ontkramp nou eens. Nee dat kan ik niet, dat kan ik niet. Doe eens alsof, doe je handen eens open en voel je gewicht eens op de grond, op je stoel, in je lijf. Doen alsof. Oefenen. Dat doen we ook als we zingen samen. Aan het eind van de dienst gaat we het lied zingen: Vrede wens ik je toe, liefde wens ik je toe, aandacht wens ik je toe. We zingen dat als het ware elkaar toe, als oefening in het er zijn met elkaar, leven met de ander.

En het andere wat we kunnen doen hier is de weg verkennen. De weg schetsen. De weg van het geloof, het pad van de vrede, het pad van Jezus. Woorden vinden daarvoor.

Ik zei net al, als we ons openen voor de hemel en als we staan in het licht van Jezus die ontdooit en ontkramp, dan staan we als vanzelf open naar elkaar. Dan hoeven we daar eigenlijk niet zo heel veel woorden aan te besteden. Dan is dat leven met de ander. Vrede stichten. Dan ervaren we ergens de waarheid van het woord wat we net gelezen hebben: God de Heer die dacht, het is niet goed dat de mens alleen is. Als je helemaal bij je zelf bent, ben je open naar de ander. Dan ervaar je niet alleen dat alleen zijn niet goed is, maar dat het eigenlijk niet eens kan. Dat je niet bestaat zonder die ander en zonder het uitreikende gebaar naar de ander. Zonder je hart te openen naar het elkaar. Het is niet goed, het bestaat niet, dat de mens alleen is.

Dan staan er in dat verhaal uiteindelijk twee dingen over. En ik gebruik die tekst een beetje als samenvatting van mijn verhaal. 'Zo komt het dat een man zich losmaakt van zijn vader en moeder en zich hecht aan zijn vrouw met wie hij één van lichaam is.' Ook vanuit de tekst gezien gaat het om meer dan de verhouding tussen man en vrouw. Het gaat om het leven met elkaar. Het gaat over alleen zijn en niet alleen zijn. Want er worden twee dingen genoemd in die tekst. Je zult je vader en moeder verlaten en je zult je hechten aan een ander. Dus wat is leven met de ander nou? Er wordt iets genoemd wat het niet is en iets wat het wel is.

Het is niet bij vader en moeder blijven. Nou klinkt het echt zo gezinsachtig, bij vader en moeder blijven, maar we hebben dat al eerder gezien, een paar weken geleden nog. Toen we dat verhaal lasen van Jezus, waar Hij zegt, ik ben niet komen om vrede te brengen maar het zwaard en we hebben dat gebaar gemaakt, Jezus die ons als het ware lossnijdt van allerlei banden die er zijn en die ons vastklemmen en die ons in de vrijheid zet. Vader en moeder verlaten betekent van je vertrouwde oude paden afgaan. Laat ik het andersom zeggen, we proberen steeds contact te maken door iets te vinden bij de ander. Die ander moet ons iets geven. Die ander die moet ons geruststellen, die moet ons het gevoel geven dat we niet alleen zijn. Die ander moet ons troosten. Die ander die moet ons redden. Die ander moet ons het gevoel geven dat we iemand zijn. Noemt u maar op, wat u allemaal wil van die ander. En dat, die sfeer verlaten we. Dat is wat het niet is volgens het Genesis verhaal, leven met de ander. Vader en moeder verlaten is het leven zoeken en vinden in het vertrouwde en het oude, dat je dat vergeet. Dat loslaat. Als Jezus zegt, volg mij, dan zit daar altijd het aspect aan van weg uit het vertrouwde, bekende leven. Weg van wat we dan wel symboliseren met die woorden vader en moeder. Want het is niet alleen het vertrouwde, dat is het aantrekkelijke ervan, maar het is ook tegelijk wat ons gevangen houdt, vastzet, wat ons spoor smal maakt. Ons smalle ik, hoorden we pas in het gedicht van Barnard, waarbij we ons leven in een cel leven.

Ik zat gistermiddag nog even te kijken naar de herhaling van Zomergasten, een paar stukjes gezien. Daar kwam dat ook aan de orde. Vader en moeder verlaten. Dat is niet alleen het proces, het natuurlijke proces van je hecht je aan je vader en moeder en dan laat je dat los, ga je op eigen benen staan, zo gaat dat als het goed gaat, in

de ideale situatie. Maar zowel Marc-Marie Huybregts als Jelle Brandt Corstius hadden een verhaal bij vader en moeder. Marc-Marie vertelde over zijn vader die problemen had met alcohol, een drankprobleem. En daar kon hij volgens Jelle van alles aan ophangen. Alles wie hij was en wat hij niet was, kon zo hij verklaren, moeilijke vader, lastig..., maar dat wilde Marc-Marie niet. En de ander, Jelle, vertelde dat zijn moeder overleed toen hij vijftien maanden oud was. Hij heeft zijn moeder nooit gekend. En ook dat zou een verhaal kunnen worden van ja, ik kan nu eenmaal niet dit en niet dat, want ik heb mijn moeder nooit gekend. Ook dat achter je laten. Beiden wilden ze, weliswaar met de schade die ze opgelopen hadden, hun eigen leven leiden. Vader en moeder verlaten. Schade, o.k., maar dat is j uw schade en het is j uw leven. Jij gaat daar mee verder.

Dat is ene helft van die vaststelling. Leven met de ander is niet dat je die ander tot je vader en moeder maakt. De ander voor je laat zorgen. Wat het dan w el is: hij zal zich hechten aan zijn vrouw met wie hij  en van lichaam wordt. Nu is dat hechten in de moderne psychologie een nogal beladen woord, want hechten gaat dan over hoe je je als kind hecht aan je vader en moeder. En dat was hier nou net niet de bedoeling. Aanhangen zei de Statenvertaling, aankleven.

Wat het verschil met het contact met vader en moeder is, is dat je in ieder geval zelf kiest, dat het jouw daad is. En verder is het dat je je opent, hetzelfde gebaar als wat we maakten tegenover de hemel. Dat je jezelf toont, dat je er bent zoals je bent. Zoals ik ben kom ik tot U, hebben we gezongen een paar weken geleden. Dat zouden we nu ook weer kunnen zingen: zoals ik ben kom ik bij jou. We hebben het wel eens over overgave, over ons leren overgeven. Dit is de meest concrete overgave die je je kunt voorstellen. De meest concrete overgave, tegenover een ander mens, recht in het gezicht van de ander, hier ben ik en dit ben ik en dit wil ik zijn. En zo wil ik zijn bij jou en met jou.

Leven met de ander. En ik zei al, het gaat wat breder dan man-vrouw. Ze zullen  en lichaam zijn, staat hier. Het klinkt naar lichamelijke eenwording, maar in het Oude Testament zit er niet zoveel, of eigenlijk niks tussen, tussen lichaam en geest. Dat zijn niet twee dingen. Als er staat,  en van lichaam zullen ze worden, dan staat er 'er zal eenheid ontstaan', er zal gemeenschap zijn. Mens is samen zijn.

Niet alleen. Wat ook verhelderend is, is dan de zin over de naaktheid. Beide waren ze naakt, de mens en vrouw, maar ze schaamden zich niet voor elkaar. Naakt. Zoals je bent. Zonder je te verbergen, zonder je te hoeven verbergen, zonder je mooier te maken, zonder iets van de ander te verwachten.

En zij schaamden zich niet. Nu is schaamte een nogal ingewikkelde emotie. Daar zal ik in twee zinnen niet alles over zeggen. Veel helderder is, g en schaamte, zij schaamden zich niet. Dat geeft onmiddellijk een idee van vrijheid. Van los staan tegenover elkaar. Van je niet verontschuldigen voor wie je bent, eventueel met een beroep op je vader en moeder, op je afkomst, op je geschiedenis. Je hebt niets te verbergen, je hebt niets goed te maken en de ander heeft niets goed te maken voor jou. Naakt stonden ze tegenover elkaar en ze schaamden zich niet. Met een ander bijbels woord, zou je kunnen zeggen, je komt in de sfeer van vergeving. Ik vind een hele mooie omschrijving van vergeving altijd: dat je de ander ontslaat van de plicht om jou gelukkig te maken. We kunnen daar in blijven hangen. Of het nou je vader of je moeder is of w e dan ook die je ongelukkig gemaakt heeft of die je in de steek gelaten heeft of die in iets tekort geschoten is naar jou. Daarin blijven hangen, dat was dus vader en moeder niet verlaten. Vergeven is een manier om die band door te

snijden, om los te staan. Als God vergeeft, dan worden wij ontslagen van de plicht om God genoegdoening te geven. En als wij de ander vergeven, dan ontslaan wij de ander van de plicht om ons gelukkig te maken. Ons genoegdoening te geven, om het voor ons op te lossen. Dat is nu precies dat losstaan waar het over gaat in het leven met de ander. Dat je tegen die ander durft te zeggen, je hebt me geen recht gedaan, je hebt me in de steek gelaten of je hebt me tekort gedaan. En toch ben jij niet verantwoordelijk voor mijn leven. Dat ben ik zelf.

In die sfeer van vergeving kom je in de ruimte die Jezus noemt 'gelukkig de vredestichters, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.' Je bent kind van God. Je bent niet kind van je geschiedenis. Je bent niet kind van alle pech en alle geluk die je in het leven gehad hebt. Je bent kind van God. Sta in die vrijheid. Sta in die openheid. Dan kun je leven met elkaar. Dan kun je er zijn met elkaar. En vóór elkaar.

Ik heb nog een lied meegebracht, een aria van Bach. Die heb ik weleens vertaald. En die vertaling die is een beetje afgeslankt, heeft wat minder grote woorden. 'Mein Gott ich liebe dich von Herzen', 'mijn God, ik wil u van harte liefhebben'. Dat heb ik vertaald met: dat ik liefheb, dat is mijn leven. Want ik denk dat het daar om gaat, als we praten over de liefde voor God. Dat we zeggen, liefde, in feite de gerichtheid op de ander, het leven vanuit ons hart, met een open hart, met een groot hart, dát is het wezen van mijn leven. En daaraan wil ik herinnerd worden als ik hier op zondagmorgen kom. Ik hoef niet herinnerd te worden aan mijn fouten en mijn plichten. Er is genoeg in mij dat me daaraan herinnert. Ik wil daaraan herinnerd worden en daarin ú herinneren: dat we kinderen van God genoemd worden.

Dat ik liefheb / dat is mijn leven / laat mij de stem horen / die mijn liefde wekt / zodat ik leven zal.

Vrede, liefde, leven. Leven met de ander.
Amen.

(ds. Jan de Korte)

Mein Gott, ich liebe dich von Herzen,
Mein ganzes Leben hängt dir an.
Lass mich doch dein Gebot erkennen
Und in Liebe so entbrennen,
Dass ich dich ewig lieben kann.